

Bus

Malta is beroemd om de antieke bussen die het openbaar vervoer op de eilanden verzorgen. Doordat Malta toe is getreden tot de Europese Unie, zullen deze bussen verdwijnen. Eerder verstrekte de Maltese overheid subsidies voor het vervangen van de oude bussen, door bussen die voldoen aan de strenge emissie-eisen van de EU. Hierdoor is een kwart van de oude bussen reeds uit het straatbeeld verdwenen.

Momenteel bereid Malta hervormingen voor in het openbaar vervoer. Er komt een concessie waarin het openbaar vervoer gegund wordt aan een commerciële partij. Waarschijnlijk zal een consortium aan buitenlandse bedrijven het busvervoer gaan verzorgen. Daarmee zullen alle oude bussen worden vervangen door moderne exemplaren. Tevens zal het systeem efficiënter worden, waardoor de bus ook voor Maltezers een aantrekkelijker alternatief voor de auto wordt. Tot het zover is werkt het openbaar vervoer volgens het onderstaande systeem.

Systeem

De beroemde bussen op Malta zijn allemaal opvallend geel, met een rode streep en een wit dak. De bussen op Gozo zijn grijs, met een rode streep en een wit dak. Vrijwel alle bussen op Malta hebben Valletta als vertrek- of eindhalte. Om van de ene naar de andere kant van het eiland te komen moet je dus altijd via Valletta reizen. De perrons van het busstation in Valletta liggen vlakbij de toegang tot de stad rondom de Tritonfontein. Het is hier vaak een chaos van bussen die allemaal door elkaar heen rijden. Toch is het vaak simpel om de juiste bus te vinden. De bussen rijden zo frequent dat het meestal geen ramp is wanneer je er eentje mist. Vaak staat de volgende bus op dat moment al klaar. Er zijn kleine plattegronden (A4), waarop de bestemmingen van de buslijnen staan aangegeven, verkrijgbaar bij kiosken over het gehele eiland.

Op de rest van het eiland vind je langs alle busroutes bushaltes. Sommige bushaltes bestaan alleen uit een bordje "bus stop". Bij grotere haltes vind je grotere borden met daarop de nummers van de lijnen die bij de halte stoppen. Wanneer er maar één lijn langs de bushalte loopt staat er vaak bij waar de bus naartoe gaat. Bij de grotere haltes hangt vaak ook een vertrekstaat van de bussen. Hecht hier echter niet te veel waarde aan, omdat het correct uitvoeren van de dienstregeling door het drukke verkeer op Malta haast onmogelijk is.

Bij het betreden van de bus vertel je de chauffeur waar je naartoe wilt. Hij verkoopt je dan een kaartje. Meestal verstaan de chauffeurs niets van wat je zegt, dan verkopen ze je een kaartje waarvan zij denken dat jij het hebben wilt. Wanneer je je bestemming nadert trek je aan het koord dat langs het dak door de bus loopt. Daarmee geef je aan dat je er uit wilt. De chauffeur stopt dan bij de eerstvolgende halte. In de modernere bussen hangen natuurlijk geen touwen, maar werkt hetzelfde systeem met behulp van "stopknopjes".

Het busverkeer op Gozo wijkt enigszins af van dat op Malta. Op Malta rijden de bussen namelijk op vaste lijnen naar een bestemming en terug. Op Gozo rijden de bussen op circulaire lijnen. Op een paar uitzonderingen na rijden de bussen dus allemaal rondjes over het eiland.

Tarieven

Op Malta wordt gewerkt met een soort zonesysteem. Er zijn drie zones; Zone A, B en C. De grootte van de zones is afhankelijk van de duur van de reis. Het tarief voor een reis door een zone is € 0,47. Een ticket voor de snelbus - die nauwelijks is te onderscheiden van een normale bus - kost € 1,16. Kinderen onder 12 betalen in elke zone € 0,32. Hoeveel daadwerkelijk moet worden betaald voor de busreis is voor toeristen niet te snappen. Het komt voor dat voor hetzelfde traject steeds een ander bedrag gevraagd wordt door de chauffeur. De tarieven zijn echter niet zo hoog dat het de moeite waard is je daar druk over te maken. Het is wel handig wat kleingeld bij je te hebben wanneer je met de bus gaat. De chauffeurs kunnen papiergeld namelijk niet altijd wisselen.

Voor mensen die veel gebruik willen maken met de bus is het handig om een zogenaamd "bus travel ticket" te kopen. Deze kaarten zijn een passe-partout voor 1, 3, 5 of 7 dagen. Voor de lengte van de periode waarin het ticket geldig is kun je dan onbeperkt gebruik maken van de bussen in alle zones. De prijs voor de bus travel tickets bedraagt respectievelijk € 3,49 , € 9.32 , € 11.65 en € 13,98. De kaarten kun je kopen bij de informatiepunten, uit de automaten en bij de chauffeurs.

Geschiedenis

Malta is natuurlijk bekend om de prachtige oude bussen die er rijden. Chauffeurs hebben de cabine vaak ingericht met afbeeldingen van vrijwel alle christelijke iconen die je kunt bedenken, daardoor lijkt de bus bij binnenkomst soms wel een kapelletje of kerstboom. Het is maar hoe je het bekijkt.

De chassis van de meeste van deze bussen werden in 1955 geïmporteerd vanuit Engeland. De bussen werden destijds voor ongeveer € 3.500,- verkocht aan de chauffeurs. Veel bussen zijn echter nog van voor het jaar 1955. De oudste nog rijdende bus is een Leyland TS4 uit 1932. De meeste bussen zijn van de merken Leyland, AEC, Bedford en Ford. Na veel gezeur, protesten en stakingen werd op 17 november 1977 het huidige systeem ingevoerd. De chauffeurs zijn over het algemeen zelf eigenaar van de bussen waarin zij rijden. De buschauffeurs zijn een beetje een achtergestelde groep op Malta. Ze komen vaak uit het zuiden en zijn arm en ongeschoold. Ze hebben zich verenigd in één grote groep (Assocjazzjoni Trasport Pubbliku). De inkomsten van alle chauffeurs samen worden verdeeld onder elkaar. Ook delen ze in de kosten, zodat alle chauffeurs zijn gegarandeerd van inkomsten en niet alleen zij die op de lucratieve lijnen rijden. Er zijn in totaal 508 bussen voor het openbaar vervoer beschikbaar op het eiland. De chauffeurs werken steeds om de dag, waardoor er dagelijks 254 bussen over het eiland rijden om de dienstregeling uit te voeren. De andere bussen worden op de vrije dagen niet in de dienstregeling

ingezet, maar rijden als schoolbus of worden verhuurd. De chauffeurs rijden twee weken lang op dezelfde route. Daarna krijgen ze een nieuwe route toegewezen.